

СЕНАТ УХВАЛЯЄ РОБІТНИЧИЙ ПРОЕКТ ВАГНЕРА

ВАШИНГТОН.—Сенат ухвалив поважною більшістю найдрастичніший проект у робітничих справах, так званий Вагнерів проект про робітничі спори.

При голосуванні 63 сенатори заявили за проект, а всього 12 проти нього. Перед голосуванням сенатор Тайдингс робив ще одну спробу внести проект на ніш, доказуючи, що такий закон дав би робітничим юніям право робити насильства над робітниками, себто заставляти їх приступати до юнії, як вони не хочуть. Коли його поправка перепала 50 голосами проти 21, опозиція загломила й проект перейшов без перешкоди.

Про законопроект ще не дебатовано належимо в палаті півдів. Демократична більшість сподівається, що й та палата займатиметься за проект поважною більшістю.

Як відомо, закон Вагнера встановлює постійне урядове тіло для посередництва в спорах між фабрикантами й робітниками та для нагляду над виборами робітничих представників.

ЗНОВ РОЗДІЛИЛИ ПОНАД МІЛІАРД ДОЛАРІВ НА РОБОТУ.

ВАШИНГТОН.—У Білого Дому відбулася довша конференція президента Рузвельта з високими урядовими функціонерами у справах подальшого розділу суми чотирьох мільярдів, полішеної до свободи розпорядження президентом.

На цій конференції розділено далі суму 1 мільярд 91 мільйонів доларів. Більшість цієї суми призначено на переїзди роботи, які мають вестися для допомоги безробітним. Коло пів мільярда доларів призначено на роботи для поправки доріг та усунення перешкод залізничних доріг з значимими. Коштів чверть мільйона доларів призначено на будови домі.

Між інших призначено коло 10 мільйонів доларів на будову фабрики, що має перемінити силу морських хвиль на електрику.

ЗУДАРЕННЯ КОРАБЛІВ.

НЮ ЙОРК.—У четвер рано наїхали на себе в цьому порту два кораблі, а саме: вантанський корабель „Чарльз Г. Крейм“ з Аргонатичної Лінії та „Р. Д. Ліонард“, нафтовий „тенкер“, що належить до „Атлантичної Рафінаторної Ко.“

Зударення було викликане тим, що команди не прознали сигналів, які дають собі кораблі при ступі про те, як себе виміняти. Від ударення „тенкер“ напаловив нафтою, відбився від залізного переду вантанського корабля та напер на недалекий причал. Як тільки кораблі зударилися, капітан „тенкера“ покинув уся службу на поклад. Одним з перших, що вибігли на поклад, був Мустафа Могамад, пілжур корабля. Як він виходив на поклад, на нього завалився раткована лодка корабля, зрізана через випадок, і роздавила його на смерть.

НОВІ ЗАВОРУШЕННЯ НА ФІЛІПІНСЬКИХ ОСТРОВАХ.

МАНІЛА.—У провінції Ягуна прийшло до нового війська тубильців. Знову полилися кров. У бою між сільською поліцією й тубильцями загинули три сільські урядники й один повстанець.

Замітно, що цей новий вибух трапився саме в день, коли уряд обчислює голоси, віддані в справі дальшого заряду островів. В цім голосуванні 1,157,962 голосів заявили за американську пропозицію, щоб Філіппінами правив американський уряд 10 літ як самоуправного домінію.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПІДВИЩЕННЯ ЗАПЛАТИ.

НЮ ЙОРК.—Злучена Рада Кравців Юній вислала фабрикантам одежі домагання підвищити заплату кравцям робітникам на 20 процентів та зменшити час праці до 30 годин на тиждень.

Ці домагання мали вжити в життя 1-го червня, коли юніям виходить старий контракт. Від подолання цього спору залежать умовини життя коло 35,000 робітників і робітниць.

СТРАХ РОБІТНИКІВ ЗВІРНИЦІ.

СІНСІНАТІ.—Юнія робітників звиринців викликала страйк 32 робітників місцевого звиринця через те, що заряд відправив з служби чотирьох робітників. Юнія каже, що їх відправлено за те, що вони приступили до юнії. Заряд звиринця каже, що відправлення не має нічого спільного з приналежністю до юнії.

УХВАЛИЛИ ЗАКОН ПРО СТЕРИЛІЗАЦІЮ.

ОКЛАГОМА СІТІ.—Стейтова легіслатура ухвалила закон про стерилізацію всіх людей, що попали в тюрму третій раз за злочин, що накладає на в'язня тавро ганьби. Стейтовий губернатор уже підписав ухвалу.

НЕ ХОЧУТЬ ЖІНОК НА СТАНОВИЩІ УРЯДНИЦЬ ЦЕРКВИ.

НЮ ЙОРК.—Річна конвенція протестантської епископальної церкви ухвалила резолюцію, щоби й на будуче далі не допускати жінок на становища урядниць церкви.

ЗРІСТ ЧИСЛА ЗАНЕДУЖАНЬ НА ШКАРЛЯТИНУ.

Міський комісар здоров'я в Нью Йорку подає, що в місті зростає число занедажвань на шарлятинну. Однак, каже комісар здоров'я, число смертей від недури не більше, як в інших роках у цю пору.

ЗАРОБІТКИ ПРЕСИ НА ОГОЛОШЕННЯХ.

В 1934 році американська преса дістала 547 мільйонів доларів за бизнесові оголошення. Це тільки та сума, що її виплатили агенції від оголошень. Скільки газети мали впрост від оголошувальних фірм, невідомо.

ЯК ПІДІЙМАТИ РІСТ У ДІТЕЙ.

Хвалиться більшість в телеграмі з Ростова над Доном, що російський хірург переїхавши заводи з померлого 13-літнього хлопчини 15-літнього хлопчини і той почав швидко розвиватися.

Нам видається для ціл простіший спосіб: щоб Москва перестала грабувати хліб і інші харчі з України, а тоді напевно й без хірургії будуть діти рости й нормально розвиватися. А без хліба й з хірургіями не піде, бо вгинуть з голоду.

АВСТРІЯ СТАЄ ФАШИСТСЬКОЮ.

Віденська преса зі страхом стверджує факт, що Австрія раптово переймається фашизмом і стає частиною гітлерівської Німеччини. Всі старі і нові ініціатори інших держав, писав віденська газета „Штуде“, щоб задержати Австрію незалежною, безуспішні.

БУНТ У МАНІТОБСЬКІЙ ТЮРМІ.

В провінційній в'язниці в Стої Мавнтен в'язні зробили заворушення, домагаючись кращої їжі й більше тютюну. Підчас безпорядків на одній стороні кинувся з ножем в'язень Форсайт і був бі його пробив, але саме в той час страля сторож з вежі і Форсайт вбив. Після того в тюрмі запанував спокій.

ДУХОБОРИ ВИПРОДУЮТЬ СВОЇ ЗЕМЛІ В САСКАЧЕВАНІ.

Представник Християнської Громади Всесвітнього Братства (офіційна назва Духоборської секти), Шукін, оповідає, що його організація рішуче випростує свої свої постої в Верігін, Кайлор і Келвінгтон у Саскачевані. Духобори мають там коло 30,000 акрів добре вироблених і впоно у закладених фарм.

Голова духоборської секти, Верігін, відсиджує тепер довічну кару в тюрмі у Гелінгтоні під Вінніпегом за побиття свого перекачкача, і Шукін перебуває у Вінніпегу для порозуміння зі своїм зверхником.

ТАКОЖ „ІНСТИТУТ“.

Один лондонський промисловець обравував скільки людей ледно голитися і сусе вістря „жілеток“, а яким не має що зробити. Він заснував окреме підприємство, зване „Інститутом“, і має переплатити, що вінмійно у нього несприятливий. Що місяця заходить до кожного підприємця агент і забирає відмінене голитьське приладдя.

УКРАЇНКА ПЕРША В СПІВАЦЬКИХ ПОЛІСАХ.

В югорітній співацькій конкесті в Едмонтоні, що відбулася на фестивалі Вайського Товариства св. Давида, місцева Українка, панна Ольга Смолик, вишла побідницю у змаганнях за чашу едмонтонського щоденника „Джорні“. До кінцевого конкурсу за це відзначення стали 14 співистів і солісток, між ними одна Українка, панна Смолик, яка ніжним і мелодичним софраном вибілася на перше місце й здобула чашу. Це вже друга її побида, бо в минулому році вона також виграла конкурст і здобула цю саму чашу.

Окремо панна Смолик здобула на фестивалі першество у виступі двічі солісток. Панна Ольга Смолик є дочкою відомого едмонтонського громадянина, п. Василья Смолика, диригента хору при місцевій Народній Домі.

САМОСУДИ В МЕКСИКУ ЗА ШИРЕННЯ СОЦІАЛІЗМУ.

З Мексика повідомляють, що у Йоїотла, у стейті Морелос, поліція знайшла трупа пригожнелера на однім з придожних дерев з написом на грудях: „За навчання в соціалістичному дусі“. У Мексикі шораз частіше повторюються виступи населення проти програми навчання у соціалістичному дусі, яку завів уряд. В одній місцевості населення хотіло зробити самосуд над учителькою, яка викладала в школі теорію соціалізму. Тільки завдяки енергійній акції валоско вивратили вчительку з рук юрби.

НОВІТНІ ДОБУШІ.

Румунська жандармерія арештувала недавно голосного опришка Корою, що довший час неюків чашу Букуюни. Він є сином саможогого посера дїб у Дорештаві і має гарну жінку, що фігурувала за командантом жандармерської статії. Доводившись про це, він любив жандарма і вітк у лоб, де організував шайку розбійчак. Протягом кількох літ шайка доконала кількадесят грабувань нападі, при чом вона вбила кільканадцять осіб. Наякнє населення платило йому окуп, щоби тільки далі йому спокій. Корою мав своїх спільників серед жандармів, які за гроші часто милили погону своїх товаришів, так, що годі було його зловити. Показалося, що його спільники брали від нього правилий місячний платні. Корою визначився незалежно віддавати. В

В законопроекті публичних робіт, який пропонує палаті сенату, є один мільйон на пошукування золота. Домінія буде працювати в порозумінню з провінціями і робота буде по провадженню в кооперації з ними.

ПАТЕРНЯТЯ МАЮТЬ \$151,000 МАЙНА.

Славні патернятя Діон, в Озері, мають готівкою і в банках \$151,000 майна, яке згодна преса за дозволи помішувати їх святили й вистави про їх життя. Майном заряджують урядові опікуни.

ОТВИРАЮТЬ НОВИЙ СІНАРСЬКИЙ ГОТЕЛЬ.

Сінарський готель Бесборо в Саскатуні, що його зачали будувати в 1931 році, буде отворений 1-го жовтня. Готель має 260 кімнат, а умеблований їх коштує 600 тисяч доларів.

В ЕДМОНТОНІ РОЗПРАВЛЯЮТЬСЯ КУЛАКАМИ.

Легіслатура Альберти обговорює проект обмеження свободи преси через поправки до закону про очереження і дебата бують така горюча, що допороважували описи до кулачких розправ. В кождім разі була така розправа між бующим міністром МекФерсоном і видавцем едмонтонського щоденника „Болетін“, Чарлзом Е. Кембелом. Підчас переслухання МекФерсон закинув йому, що він говорить неправду. Кембел одніс предложив записаний знімання двох співоробітників, написаних на доказ своєї правдолюбності. На перерві МекФерсон розмовляв на коридорі легіслатури з однім зі співоробітників „Болетіна“, Надійшов Кембел і перекинувся з МекФерсоном кількома гострими словами. Коли вже мав відходити, МекФерсон нагад замахнувся і вдарив його в лице. Кембел заточився і впаав.

Два діні пізніше МекФерсонові прийшлося знов бути головною особою в незвичайній сцені в легіслатурі. МекФерсон оповідав про свою пригоду з Кембелом і сказав, що нездовго описав відбулася ліберально „воєнна рада“ і в ній брав участь едмонтонський мер Юр Кларк. Кларк був присутнім на галерії. Він скочив на ноги і голосно крикував: „Ти брешеш!“ До нього пустилися врозні легіслатури, щоби його випроводити, та Кларк прийшов і ще раз обернувся і, маючих пальцем, крикував: „Він брешє і він це знає“. МекФерсон доповнив свою замітку про Кларка тим, що він буюший кореспондент скандалистичного свистка — „Гаш“.

ПОШУКУВАННЯ ЗОЛОТА В ДЕРЖАВНІЙ ГРОШІ.

Міністер майн у Канаді, В. А. Гордон, оповідає у палаті півдів в Оттаві державну кампанію пошукування золота. 900 людей, поділених на 180 партій під проводом кваліфікованих геологів, мають цього літа вправитися на пошукування золота. Вони мають шукати його в околицях, де є прихилий формаций каміня від Атлантики до Тихого океану і геть на північ. Студенти гірництва у університеті будуть рекрутовані до цієї роботи. Сказав міністер, що північна Канада принесе економічне спасення цілій домінії і дасть подостаток золота, щоб заплатити за всі помилки від заснування конфедерації.

В законопроекті публичних робіт, який пропонує палаті сенату, є один мільйон на пошукування золота. Домінія буде працювати в порозумінню з провінціями і робота буде по провадженню в кооперації з ними.

ПАТЕРНЯТЯ МАЮТЬ \$151,000 МАЙНА.

Славні патернятя Діон, в Озері, мають готівкою і в банках \$151,000 майна, яке згодна преса за дозволи помішувати їх святили й вистави про їх життя. Майном заряджують урядові опікуни.

ОТВИРАЮТЬ НОВИЙ СІНАРСЬКИЙ ГОТЕЛЬ.

Сінарський готель Бесборо в Саскатуні, що його зачали будувати в 1931 році, буде отворений 1-го жовтня. Готель має 260 кімнат, а умеблований їх коштує 600 тисяч доларів.

НІМЦІ ДОБАЧУЮТЬ НЕБЕЗПЕКУ В ЗБЛИЖЕННЮ ФРАНЦІЇ ДО СОВЕТІВ

БЕРЛІН.—Вся німецька преса півдарила в один згідний тон у справі советсько-французького договору. Заявляв, що нема навіть мови, щоби Німеччина заключила з Советами договір про ненапад. Є то думки, що сердечні відносини між Францією і Советами означають війну. Тому і підчас відвідин Ляваля в Москві говорено тільки про зброєння, а Совети тільки маніфестували свою збройну силу.

ЗБРОЄННЯ В СОВЕТІВ ПЕРША СПРАВА.

МОСКВА (Росія).—Офіційна советська газета „Правда“ розписується про воєну підготовку. Кажє, що Советам треба далі зброїтись і на зброєню опирати свою силу, а та сила заваяжить. Хто хоче мира, хай буде готовий до війни.

ЧИ ТРЕБА ВЧИТИСЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ?

ПАРИЖ (Офіор).—Французький тижневик „Гренуар“ помістив у числі з 21 квітня статтю про мову, яких повинна вчитися сучасна молодь. Спираючись на статистику, вироблену професором штрасбургського університету, Теніером, автор подає, що в Європі всього 120 мов, але з того числа лише 9 вартя вчитися, а саме в такому порядку: німецька, російська, англійська, італійська, французька, українська, польська, еспанська та румунська. Як бачимо, українська мова є поставлена на шестому місці, але є першою по мовах, що мають уже віддану загально-світове значіння.

КНИЖКА ПРО УКРАЇНСЬКУ АРМІЮ ПО ФРАНЦУЗЬКІ.

ПАРИЖ (Офіор).—У французькому місячнику „Прометей“ друкують тепер працю генералі Удовиченка про Українську Армію. Вона має вийти незабаром окремим виданням з передмовою генерала Анріса, героя світової війни та відомого знавця східних справ. В книжці буде виложена подробиця історія Української Армії та її збройної боротьби за незалежну Українську Державу.

ІНСЦЕНІЗАЦІЯ „ГАЙДАМАКІВ“ ШЕВЧЕНКА.

ПАРИЖ (Офіор).—На Шевченківській конференції була виставлена інсценізація „Посвячення Ножів“ з „Гайдамаків“ Шевченка з та музикою Лісенка. Інсценізацію уложив і виконав головну роль „благочинного“ відомий співак Олександр Чехівський. В українську музику геніального композитора, яка незаслужено зістала майже зовсім забутою, й артистичне виконання артистів та хору справили на присутніх глибоке вражіння.

КНИЖКА ПРО СИМОНА ПЕТЛЮРУ ПО ІТАЛІЙСЬКІ.

РИМ (Офіор).—Незабаром вийде друком книжка, присвячена пам'яті Симона Петлюри, написана італійською мовою. Книжка містить великий біографічний матеріал, огляд політичної діяльності покійного: головного отамана та огляд міжнародного становища України за його часів.

ГІМНАСТИКА ПО ПОЛЬСЬКІ.

ЛЬВІВ.—Міністерство освіти віддало обіжницю у справі подання науки гімнастики в т. зв. мештештєвих середніх школах польською мовою. Досі уважано при науці руханки рідної мови учнівців. Українці вважають цей розпорядок черговим фактом, що змагає до дальшої польонізації шкільництва на українських землях під Польщею.

ЗА ШО РУМУНИ КАРАЮТЬ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина).—Із Заставни доносять що суд покарав В. Бурдиньку та троє його товаришів карою по 400 левів за те, що, ядучи з проби церковного хору, заспівали на вулиці по українськи два слова: „Отче наш“.

КИЇВСЬКІ ТЕЛЕФОНИ.

КИЇВ.—„Пролетарська Правда“ нарікає, що в Києві є дуже мало телефонів. Майже всі телефони-автомати зіпсовані. Кидують люди гроші до автомату, стукують по ньому, клешуть, але телефон не подає ніяких ознак життя. А кинені в „копілку“ гроші пропадуть.

ЗАГАДОННА СМЕРТЬ.

ЛЬВІВ.—На полях Польської Рясної коло Львова знайшли два трупи: жінок і мужчиків. Обидва згинувли від револютерських куль, але зброї при них не знайдено. Жінка й мужчина були пошнєні в голову і груди. При них не знайшли ніяких документів. Слідство виявило, що збитою є донька греко-католицького пароха з Сквилиова, о. Т. Ковалюка, що перед кількома роками сиділа на лаві обвинувачених у процесі ОУН за напад на пошту в Городку. Вбитий це матурист Михайло Ковач зі Соломка.

В КАБІНАХ ЗАГІНУЛОГО ПАРОВИЗУ.

ОДЕСА.—Піднято паровоз „Меркурій“, що був вивезений торгедою підчас війни та потонув. На палубах корабля знайшли ріжні речі, а в кабінах черепи та кости загинулих.

"СВОБОДА" (LIBERTY).

FOUNDED 1895

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адрес платиться 10 центів.

3 Канади наведуть поштові гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свобода": ВРеген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВРеген 4-1016.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОПІТ ПЕРЕМІНАЄ КРАЙ

Люди, що живуть у східних степах Америки, не мають справжнього образу, що це таке бурі копоту, про котрі вони час від часу читають у газетах. Ще менше знають вони, що така буря може зрости з людиною, худобиною або ростиною. Ще менше знають вони, що вона може зрости з цілим краєм. Ще менше знають вони, що копіт тепер на наших очах переміняє Америку.

Дивуватися тому нема що. Такого стихійного нещасть наш досвід не знає. Ми знаємо громи, посуху, зливу, повінь, може навіть землетрус, але не знаємо копитової бурі. Нам навіть уявити собі тяжко, що це значить. Один фотограф, наятий одним летючим підприємством для розслідування копитових бур для цілей летити, признається, що його уява не могла змалювати того, що він бачив. Іде вал жовтий хмар. Зривається вітруга й дме з такою силою, що фотографічний апарат можна тільки держати на землі. Пісок засипає скла камери апарату. По якійсь часі не припадаєся ні на що й витирати. Світло стає жовтіше й жовтіше. Дале — нема вже світла, потрібного для фотографування. Настає темнота. Чаласте до фарми.

На фармі люди сидять з масками на лиці. На ліжку сплять діти з головами, завинченими в рушники. Чуєть пригоди про людей, що заблудили в бурі. Про дітей, що загинули під копитом, про дорозі до школи. Бідують люди, бідують худоба. Теля, що вродилися в бурю, гине до доби. Породили трупи коров, що погибли в бурі, і показалося, що їх легені повні болота.

Копитова буря може знищити засів. Зітх верну версту землі з усім засівом пшениці. Минулого року фермери пробували зявяти землю перекотилом, але й перекотило перепала від копитової бурі. Пробували іншими бурян, так званих мильників, і від нього худоба похула, дістала струпи коло пісків, позбавлені блеску очі.

Фармер виждивав рік-два, а третього року покидає фарму й іде в світ за очі. Звичайно шукає роботи на фармі або в місті.

Якби це один-стій, то це було би ще піди бідні. Але копитові бурі захоплюють стеги Оклагому, Канзас, Тексас. Ну Мексику й інші, разом коло 300-000 квадратних миль. Тисячі людей кидують фарми й переходять на робітників. Роботи вони знайти нині не можуть. Покладаються на урядово допомогу.

Ось та копитова буря на наших очах робить великі переміни в американській громадянстві. Переміняється різниця між Америкою. Переміняється суспільна структура американського народу. Копитова буря в Канзасі відбивається на робітнику в далекий східний степи. Поставе ще одна проблема, котра для розв'язки потребує здорового напруження здорового мозку.

В. Будзинівський.

РОДИМІЙ КРАЙ, СЕЛО РОДИМЕ!

(2)

— Закажляла безгаладна так, що не годна була докичати. Гість з лютюлюю нечаче слова не чув з цілої тої балачки. Преспіюючи балаку люду й байдую адлялися в плечі бачи, що стояла перед ним.

Довше не видержу! — гукнув якийсь грубий панок, не то різник, не то залізничний мажорант. — Віснутесь трога від мене. У вашій люду я як паланина, не тютюні!

Той з лютюлюю ані не рухився, ані оком не кліпнув. Другий знов заворотався.

— Говори до нього, а він, як той пень. Ми всі тут, йому десь! І звідки він такий спейший справляв? Сумнілюся, щоб наш уряд випускав у світ таку поганю.

— Пяткає, звідки? — переміняла живо перекутка. — А хохла, або чума звідки йдуть? Від степу, від гною. Він гній куверта, ніщо інше!

Гість випустив новий, великий клуб диму і ним окутав людські голови.

— Ось має відповідь на вашу балаку! — крикнула йому баба. — Треба закликати кондуктора. Або нехай викине його разом з лютюлюю, або прикаже загнати і сховати що кадрижне, тифу. Волю сморіду труп, ні що так.

І що він ще хотів живий, заживаний таке! — обізвалася хтось з кута. — Кінь злох би, як би з такої люду запалак.

Один пасажир звернувся до купця і промовив гостро:

— Пане, все має свій кінець. І нам вже не стає терпіння. Сховайте те своє каділо! Кулець глянув на бесідику байдую, палцем поправив вогонь у люці і став далі випускати клуби диму.

— Пане кондукторе, пане кондукторе! — пасажир стави вигукуючи.

— А що там таке? — спитав кондуктор понад голови пасажирів, бо не голен був проплатив до середини.

— Скажіть йому, щоб не каділа так, бо всім нас видухав, — сказав один пасажир, показуючи на купця з лютюлюю. — Ми говоримо до кондуктора, а він біді.

ІСТОРИЧНА ОСНОВА "СЛОВА О ПОЛКУ ІГОРЕВІ"

(В 750-ту річницю походу Ігоря на Половців).

На 1935 рік припадає 750-річниця походу Ігоря Свято-славича на Половців 1185 р., що став темою "Слова о полку Ігореві", гениального твору української літератури з киянських часів. Історична основа цієї доби показує нам, як великий поет використав історичну подію з життя малого вологого князя на літній епос, що є збіркою (синтезом) державного життя цілого українського народу.

Після зруйнування Києва московським князем Андрієм Боголюбським 1169 р. Київ, як столиця України, занепадає, а центр українських земель переноситься до Галича. Там Ярослав Осмомисл утворив найбільше князівство, що дало основу Романові Великому, утворити опісля Галицько-волинський держава. За Київ тимчасом борються два роди князів: літній Олегівичів з Святославом Всеволодовичем, і правобережний Мономаховичів під проводом Рюрика Ростиславича.

Під загрозою степової навали наступав між ними в 1181 р. загода для боротьби проти Половців, що під керівництвом хана Кончака стали знов нападати на українські землі. Система рівноправ'я князівства, що тривала 13 літ, виглядала ось-ось: у центрі два великі князі: Святослав III, що має київський престол і титул старшинства, та Рюрик, що держить київські землі. За Рюриком стоїть смоленський князь, брат його Давид. На Волині сидить його зять Роман. У Галичині князює старий Ярослав Осмомисл, споріднений з Олегівичами через зятя Ігоря Святославича. Але ціла Чернігівщина поділена між розв'язаними між собою князями. Зпоміж них вибивається князь Ярослав, брат Святослава III. Третього-північного Половця земля поділена на дві частини: одна належала до князя Святослава, а інша до князя Рюрика.

Щоб побороти Половців, великий князь Святослав III, видав поклики до всіх князів єдинити всі сили до кампанії, що почалася 1184 р. проти хана Кончака, що "ліс Сулу", тобто річку укріпив над Сулою. На цей поклики великого князя збиралися в липні князі тоби не чув.

— Бо він так не чує, — відповів кондуктор, сміючись. — То глухонігий.

— А щоби його качка копнула, та щоби його кону! — крикнув хтось. — Таке синство хіба лиш глухонігий курить гоген.

Нарешті трамвай приїхав на залізничну стацію. Юрко поїхав далі залізничною в сторону Дніди. Далі залізничного шляху до Дніди було півтора миль.

По парадній слоті погана буде дорога, — подумав Юрко. — В Дніди і околиці горішня верства землі має багатіші ґрунти, то колеса вола залядають по осі, коні по череву. В такім часі тяжко дістати півдому, бо жален господар не хоче мучити коней.

Юрко також пригадав собі, що коли він ще дитиною жив у Дніди, то саме від села по залізничну стацію простарилися бездонні багна. З села до стації йшлося не напростві, а далеко кружляючи багністий терен.

Тепер ті багна може вже змеліорено? — погадав Юрко. — А може самі висохли.

Зараз коло стації був якийсь звід. Юрко пішов до нього, щоб переночувати.

Спитав Жид, чи не знайшов би йому на завтра фіру до Дніди.

— Знайдеться, відповім Жид. — Або з тамтих сторін привезуть когось до ранішнього поїзду, і буде вертатися порожня фіра, або знайдуть вам фіру так у нас.

Коли Юрко рано пробудився, Жид прийшов до нього і сказав, що приїхав якийсь хлопець з села за Днідою, і скоро коні трохи відпочинуть, поїде назад.

— А що йому треба буде заплатити? — спитав Юрко.

— Казаю, що трошей не візьме, — відповів Жид. — Казаю, що як хісна, то нехай пан дадує йому тютюну до людики за чотири крайкіри.

Юрко встав, зібрався, поспівав і поїхав. Зараз за стацією хлоп конем муровану дорогу і вніхав на полосу доріжки.

— Не гостиним поїдемо? — спитав Юрко.

— Поїдемо напростві. Гостиним трічі так далеко.

Чим далі, тим гірше стає. Коло стації коні поринали виле кола. Гляне боляче воно було і палінолю. Діди було би се Юрко разило.

Трохи далі до недалекого рідиного села, смарче боляче нечаче фірками дапо. Пусто

околиця видалася йому чарівним образом. Кракани веронувало в його вухах як спів солов'яків. Все те стільки людських споминів розбужувало в його душі!

Нарешті! Нарешті побачу рай моєї молодости.

Юрко глянув на годинник і побачив, що їдуть вже дві години. Озирнувшись і побачив, залізничну стацію. Відіхав від неї не далі, як три кілометри.

— Ну, ну, — погадав, — як далі так буде, то я ні на чий залу до Дніди.

— Чи така дорога буде далі, як до самої Дніди? — спитав хлопець, який за уєсь чаші пари не пувств з рота.

— До Дніди? — озавався хлоп. — А пан може хотів би знати до Дніди зайти?

Від такого питання Юрково мороз пройшов по тілі. Який чудний був голос того хлопця. Голос соні у півночі не буває такий прикрикий. Юрко стрівожний крикнув:

— Лиш зайти? Я не тільки зайти хочу. Я ще й нині вернутись мушу!

— Хай хай! — зааретовав хлоп якийсь дільним голосом. — Нині вернутись? Хтож може нині вертатись, хто нині не заїде?

(Далі буде).

моря, України, підготовані Ігорем до завзятої боротьби за смерть, зсіли в коней і пішли в біт та билася цілий день до вечора серед трупів ранених і убитих. Ігоря раненого в лізвурку на переді, та він не поклався з поля бою, тільки сів на коня і проводив військом у бітві.

Бій тривав далі цілу ніч, а в неї доїти доїти збутихалися Коні і стали тикати. Ігор підігнав коні до їх полку, щоб їх завернути, але, заважаючи, що заділяло бився від своїх воїв, зняв коня, щоб його спільно відігати і завернувши. Тимчасом Половці відірвали його від полку, і завернувши його в полку.

Небаком за тим уже й ціле військо окупили тисим перетнем Половці, так що ледви п'ятнадцять мужик утекли з поля бою, а багато потопилися в морі. Біс князі за Ігорем поклали тек у неволі.

Тимчасом Святослав прибув на човнах до Чернігова з Качача і почу від одного з утікачів про нещадку Ігоря походу. Заплакав з великого жалю на Ігоря, що цілий лані його кампанії розбито, бо Ігор "отворив ворота" Половцям в українські землі. Писав отже своїх синів Олега й Володимира на Посейма, а на сторожку над Дніпром поклавав Рюрика і його брата Давида, князя смоленського.

Та Половці, горді й бутні перемоги, рушили двома крилами на Україну; Кза пішов на землі Олегівичів над Сеймом, а Кончак на Київщині через Перекласс. Проти Кончака виступили перекласский князь Володимир Глібович, що, ранений трома копіями, ледви вратувався від полону.

Шойно коли прийшла вістка, що Святослав III з Рюриком їдуть на поміч, визнаючи Давида, що прибув до Треполя, — Кончак виступив від Перекласс. Але Давид не хотів відмовити Половцям за Перекласс, тільки боровити Києва — тому не послушав великого князя та завернувся з Треполя. Тоді Кончак по дорозі обложив город Рим, нинішній Рим, взня на шіт і зруйнував його, а здорове населення повів у полон. Оби великі князі чекали на Давида і спіднілися з походом тай не відійшли від Кончака походу з Переклассів. А на Посейма Кончак спалив Путівля, повоював оселі, поклали села і вернувся з другим походом з Чернігівщини, бо князь Ярослав стояв безчино з військом на границі своєї волости.

Тяк цілий похід для оборони держави звівся на ніщо і скінчився повною руїною українських земель. Тимчасом Ігор, герой нещадного походу, жив під легким доглядом половецької сторожі, задов на лови з соколами, змивався з доглядцем Лавором і втік за його допомогою разом з ним на коні з неволі. Тоді його сина Володимира Половці одружили в Кончакино і прибули з молодятами як свати на весілля.

Ціла кампанія скінчилася таким робом горем українського осялого народу й перемоги кошової орди Половців, проти якої треба було наново літати похід 1187 р.

Отже самочинний похід Ігоря на Половців на лад пішої отамані дав привід до руїни держави, через нестачу підпорядкування й послуху начальній владі з боку князів, через нестачу солідарності у великій справі і через невинні пожертвувати свої власні інтереси для цілости держави з боку Давида і Ярославів. Отже нинішній задалася робітність і відгата Ігоря і Всеволода, завзята і віра в поїду Святослава III і Рюрика, кривава саможерта Володимира Глібовича, перекласский та смерть Ізяслава Васильовича Горенського. — („Дабог").

В. Дальновидець.

ІНСТРУКЦІЯ ТРОЦЬКОГО ДЛЯ АГІТАТОРІВ НА УКРАЇНІ

Вийшла друком обємиста книга О. Доценка п. н. „Знищення поліції". Це збір документів про боротьбу Армії У. Н. Р. у запліт денікської і червоної армії зовсім у весню 1920 р.

Між іншими документами: знаходимо так прецікаву тезисну інструкцію Троцького, дану московським курським агітаторам. Ту інструкцію заклали повстанці білі Уманя у московських чекістів і передали її штабові Запорізької дивізії з кіпцем березня 1920 року.

Та інструкція звучала в українській перекладі так (де що з нестачі місця пропущено):

„Товариші! Те, про що ми тут — у Росії говоримо зовсім отверто, в Україні можна тільки шепотіти на вухо, а куди кричати й зовсім не годиться. Знаєш мовчати — це теж своє роду вимову. Вас, товариші, відправляють в Україну. Пам'ятайте, що нема важкої роботи для агітатора, як в Україні. Це втретє послідуємо туди сильні кадри і кожним разом примуємо іншу тактику й інші способи.

Підготуємося тепер до третього походу на Україну, Рад Народи Комісарів, зоручуючи на попередніх роках, виснає в авангарді Вас, Товариші курськи!

Признаючи отверто, що на Україні не страшний для червоної армії ген. Денікін, а тільки зрубухана українська селянська маса, говорить Лейба Троцький, що:

„Комуну, чужеземця, харчові відділи і комісарів зневадив український селянин до глибини душі. В ньому пробує димачий снітні літ волюний дух запорізького козацтва і галацманщини. Цей страшний дух, що кинув, ре, неч, грізний Дніпро на своїй порог, штовхає Українців доказувати чудес хоробрости".

„Пам'ятайте теж, що в цей час в історії списі необхідно нам відітати Україну Росії. Без України нема Росії. Без України немає вуліця, заліза, руди, хліба, соли, Чорного моря не може існувати Росія: вона зникне, і з нею і союветська влада і ми з Вами. Тому їдьте на роботу, важку відповідальну роботу.

„Коментарі Ваша робота має ось так виглядати:

„1) Не нахилити українському селянинові комуну до часу, поки наша влада не акріплиться.

„2) Обережно заводити ті дивні матеах під назвою артилі і товариств.

„3) Перекопувати, що і в Росії нема комун.

„4) В противу самостійності Петлюри й інших говорити — що Росія теж визнає самостійність України, але з союветською владою, а Петлюра продає Україну буржуазним державам.

„5) Тому, що нам конкретно треба розробити всі повстанці, щоб вони знов не звернулись проти нас, а це обес-

являється повною руїною українських земель. Тимчасом Ігор, герой нещадного походу, жив під легким доглядом половецької сторожі, задов на лови з соколами, змивався з доглядцем Лавором і втік за його допомогою разом з ним на коні з неволі. Тоді його сина Володимира Половці одружили в Кончакино і прибули з молодятами як свати на весілля.

Ціла кампанія скінчилася таким робом горем українського осялого народу й перемоги кошової орди Половців, проти якої треба було наново літати похід 1187 р.

Отже самочинний похід Ігоря на Половців на лад пішої отамані дав привід до руїни держави, через нестачу підпорядкування й послуху начальній владі з боку князів, через нестачу солідарності у великій справі і через невинні пожертвувати свої власні інтереси для цілости держави з боку Давида і Ярославів. Отже нинішній задалася робітність і відгата Ігоря і Всеволода, завзята і віра в поїду Святослава III і Рюрика, кривава саможерта Володимира Глібовича, перекласский та смерть Ізяслава Васильовича Горенського. — („Дабог").

В. Дальновидець.

Збурювання викличе негодують серед селянської маси — треба кінчити повстання — це денікші, буржуї і кулаки.

„6) Куди йде справа з Петлюрою, бо українська селянство тільки на нього має надію. Треба бути обережним. Лише дурень або провокатор зводив, навіяння або твердження, що ми воюємо з Петлюрою. Деколи, доки не зробили зовсім Денікина, вигідніше пускати погослови, що союветська влада є в союзі з Петлюрою.

„7) На випадок трагунів у руках червоної армії треба звалювати вину на повстанців, махнівців і петлюрівців, які втиснулися у Червону Армію. Союветська влада ступнево розстріляв всіх петлюрівців, махнівців і повстанців, тому, що це шкідливий елемент і не буде яким доказом не лише суворой революційної дисципліни, але й суворой карі за зраду.

„8) Тому, що влада Росії змушена вивозити хліб з України, то Вашим обов'язком, Товариші, винести селянам, що хліб виймуть лише в кулаків і не для Росії, але для білих українських селян, для робітників і червоної армії, що прогнала Денікина з України.

„9) Подбайте, щоб у Совети і Виконкоми вийшла більшість комуністів і спічуваючих.

„10) Поробитися всі захопи, щоб на Всеукраїнській З'їзд Рад не поклали такі представники волостей, що могли би приєднатися на з'їзді з нашими ворогами і таким способом вибрати правління України не до комуністів-більшовиків.

Вибірниками сьогодні на роботу в Україну, пам'ятайте, що Вам тут сказано, крім цього знайте, що для здійснення намірів усі середники однаково добрі. Ні на хвилину не забувайте, що Україна повинна стати нашою, а нашою буде лише, якщо стає советською, а Петлюра померне в пам'яті народу назавжди.

„Бажаю Вам повного успіху щасливої дороги".

Так читаємо в „Батьківщині", навчав Л. Троцький перед 15 літами своїх агітаторів підходити українському селянину і його духово розбурювати.

„Влада — радам, земля — селянам, фабрики — робітникам!"

Всудувався український селянин у ласливий звуки тієї музики і випускав волю у хату і в повні достатках комори.

15 літ минуло від того часу. І влада і земля і фабрики — все те стало власністю Москви. Ласку робить Москва, дозволяючи працювати селянам на своїй — не своїй землі, а робітникам на фабриках. Бо тишці, тисячі Українців загнані на тісні будувати канали, мільони потонули в голоду. Опустіли повні комори.

